

en helig ko

I en intervju i Dagens Industri hävdade den socialdemokratiske ekonomen Nils Lundgren att en av de heliga kor som nödvändigtvis måste föras till slaktbänken under det här decenniet är motståndet mot avgiftsfinansiering av offentliga tjänster. Även statssekreteraren i finansdepartementet Beng K Å Johansson har uttryckt liknande åsikter. Socialdemokraterna sätter så stort värde på offentlig verksamhet att det är bättre att vissa delar av den är avgiftsbelagd än att de inte alls finns att få, menar han.

Kloka synpunkter – alltför kloka för en del, vill det synas.

Försiktiga förberedelser för koslakten tycks pågå inom regeringspartiet, men somliga har ingenting lärt och ingenting glömt. Till dem hör uppenbarligen chefen för Kommundepartementets kommunalekonomiska avdelning Karl Knutsson och nyvalda LO-sekreteraren Margareta Svensson, att döma av deras uttalanden i LO-tidningen. De vänder sig indignerat mot alla planer på vidgad avgiftsfinansiering.

Karl Knutsson säger att exempelvis en elevavgift på grundskolan vore "en rent fiskal åtgärd". Han gör gällande att "solidarisk betalning via skattsedeln" – dvs skattehöjningar – är en bättre finansieringsmetod.

Skattehöjningar skulle alltså inte vara en fiskal utan en solidarisk åtgärd! Varför upplever då allt fler medborgare högskattepolitiken som djupt osolidarisk? Många knotar dämpat eller högljutt, men de finner sig, trots att de "under skatter dignar ner", för att nu citera några ord ur Internationalen som blivit allt mer sällsynta. Andra skatteflyr eller skattefuskar. I realiteten har vi en skat-

terevolt här i landet. Synd bara att den ännu inte upptäckts på LO och på Kommunförbundets kommunalekonomiska avdelning.

En annan invändning mot avgiftsfinansiering är att efterfrågan på en viss tjänst skulle påverkas, dvs dämpas. Ja, tacka för det! Se på den av offentliga subventioner nersölade barnomsorgen. Den finansieras i dag till 45 procent av staten, till 45 procent av kommunerna och till 10 procent av föräldraavgifter. Är det då så underligt att köerna till daghemmen är jättelika? Vem vill inte ha en offentlig tjänst som till 90 procent är "gratis"? I det här fallet rör det sig om en subventionering med flera tiotusentals kronor per barn och år. Den förälder som däremot inte får in sina barn på daghem och måste ordna barnomsorgen på annat sätt erhåller inte ett öre av samhället.

Skulle denna väldiga daghemssubvention reduceras något, fruktar man på LO och Kommunförbundets kommunalekonomiska avdelning att efterfrågan skulle minska. Än sedan då? Och om efterfrågan på annan barnomsorg samtidigt skulle öka, är det väl ingenting att gnälla för.

Samhällssubventionering av offentliga

tjänster innebär att marknadskrafterna, dvs medborgarnas egna preferenser, naggas i kanten eller sätts ur spel. Stat och kommun griper in och påverkar efterfrågan. Somliga tjänster blir mer begärliga, eftersom priserna på dem hålls nere på konstlad väg. Självfallet leder det här systemet till att individens valfrihet minskar. Hans konsumtion styrs av myndigheterna – och många gånger har han helt enkelt inte råd att stå emot!

Att motståndet mot ökad avgiftsfinansiering i stor utsträckning beror på att politiker och andra makthavare vill fortsätta att dirigera den enskildes konsumtion och levnadsvanor är knappast en obefogad misstanke. För åtskilliga företrädare för myndigheterna är det ofattbart att medborgarna själva skulle kunna inse sitt eget bästa.

Ökad avgiftsfinansiering "leder tillbaka till ett ännu hårdare klassamhälle". Det är "en ogenomtänkt panikåtgärd", hävdar Margareta Svensson. Här är det rädslan för förändringar som talar. Innan den heliga ko som hennes partivän Nils Lundgren apostroferar är slaktad lär åtskilliga råmanden ljuda över Folkhemets nejder.

Matti Häggström